

МІСЦЕ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Інноваційне середовище у системі освіти за якісними характеристиками являє собою сукупність нормативно-правових, соціально-педагогічних, психолого-педагогічних та організаційно-управлінських умов. Саме взаємодія їхніх впливів й забезпечує виявлення педагогічної ініціативи та якість науково-методичного супроводу освітніх новацій. Серед інших чинників успішність інноваційної діяльності зумовлена великою мірою інноваційним менеджментом.

Впровадження нововведень у практику системи освіти здійснюється поступово і поетапно. На засадах наукового аналізу освітнього менеджменту, сформовані знання про умови впровадження освітніх ініціатив, фактори, що впливають на перебіг інноваційного процесу, алгоритм упровадження інновацій, складові освітнього менеджменту тощо. Так, основними умовами управління інноваційними процесами визначено нормативно-правові, соціально-педагогічні, психолого-педагогічні та організаційно-управлінські.

Інноваційний менеджмент виник на підґрунті досягнень різних наук (управління, економіки, психології, педагогіки, соціології), що сформували теорії та накопичили позитивний досвід з творчої активності особистості, науково-технічного прогресу, методів удосконалення, мотиваційних основ діяльності. Він покликаний забезпечити реалізацію стратегічних цілей організації через інноваційні процеси. Основними функціями-завданнями інноваційного менеджменту є аналітично-прогностична, планувальна, організаційна, контролююча й регулююча.

Основними завданнями ефективного керівництва є поступове підняття соціально-педагогічної системи на якісно новий рівень, формування інноваційної культури школи, підтримка педагогів-новаторів, створення умов для здійснення експериментальної діяльності, участь школи в реалізації інноваційних освітніх програм, залучення інвесторів та створення проектно-цільової структури внутрішньо шкільного управління.

Правильно проведена діагностика унаочнює низку проблем, що заважатимуть ефективному впровадженню інновацій. При чому ці проблеми

складного характеру, адже зміни у культурному рівні колективу не можливо вирішити адміністративними методами і прямими наказами. Тут необхідна продумана стратегія і складна система тактичних заходів (тренінгів, зустрічей, рекламно-просвітницьких бесід тощо), що здатні поступово вплинути на світогляд на умонастрої колективу. Організувати таку компанію з внесення змін у культуру організації здатне тільки керівництво закладу, а якість і ефективність цього процесу залежить у свою чергу від рівня їх культури та професійних менеджментських навичок.

Освітні (педагогічні) інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. У вітчизняній і зарубіжній науці поряд з терміном «інновації» в освіті розглядається також поняття «проект», «освітній проект».

Сутністю та основними завданнями інноваційного освітнього проекту є складання документу, в якому визначена мета, завдання, перелік та послідовність дій, виконавці й сфера їхньої відповідальності, необхідні ресурси та процедура контролю за ходом реалізації передбачених заходів. Реалізація проекту – це здійснення взаємопов'язаних заходів, що у встановлений термін мають забезпечити досягнення визначених результатів.

Реалізація будь-яких інновацій супроводжується певними ризиками, адже порушує відпрацьовані, налагоджені, стабільні алгоритми дій, контактів, моделей поведінки або управління. Урахування ризиків – важлива складова проектного етапу і покладена вона на менеджерів освітнього закладу. До зовнішніх ризиків відносять спротив інноваціям із боку органів управління освітою, батьків.

Сучасний освітній менеджер, керівник навчального закладу – це людина, відповідальна за організацію навчально-виховного процесу і готова до інноваційних змін. Впровадження цих змін – складний процес, що вимагає від керівника надзвичайної професійності як організатора та управлінця, високого рівня наукових та педагогічних знань. Адже, саме менеджер інноваційного процесу виступає тією ланкою, на яку покладено відповідальність за створення сприятливого інноваціям клімату, проектно-підготовча робота, що включає у себе пошук ідей, рекомендацій, що можуть бути впроваджені, розроблення комплексної програми, яка охоплює закономірності впровадження нового, відбір дидактичних, матеріальних, інформаційних, організаторських засобів тощо, аналіз практики і зіставлення отриманих у його процесі даних із соціальними вимогами; моделювання еталонних результатів, яких очікують результаті перетворення педагогічної практики, вирішення безлічі проблем матеріально-технічного забезпечення, узгодження правових та формальних вимог, що супроводжують інноваційний процес тощо.

Отже, для забезпечення ефективного управління інноваційними процесами доцільним є використання програмно-цільового підходу, що встановлює баланс між прогнозованими результатами та кадрами, наявними ресурсами, невикористаними резервами та можливостями залучення додаткових джерел фінансування чи матеріально-технічного забезпечення. Програми проектів спрямовують діяльність закладу на прогнозоване оновлення, забезпечують системність розвитку та впровадження інновацій. Робота над проектом здатна консолідувати колектив, об'єднати мотиваційну основу його діяльності. У пошуках ідей, нових технологій, під час їх реалізації зростає рівень компетентності та професіоналізму педагогів. Упродовж роботи в інноваційному режимі зростає статус навчального закладу.

Ще однією складовою впровадження інновацій є процес їх поширення й узагальнення позитивного досвіду та напрацювань інноваційних освітніх проектів, їх аналіз і відтворення в проблемних сферах. Розв'язання зазначеної проблеми неможливе без забезпечення вільного досвіду освітян до систематизованої і повної інформації про інновації у системі освіти, успішний досвід їх упровадження.

Способи узагальнення й поширення інформації про інноваційні практики в освіті, що існують сьогодні, є здебільшого недостатньо повними та несистематичними й переважно залежать від корпоративних інтересів окремих закладів та громадських організацій. Сьогодні в Україні гостро відчутна проблема браку інформації про освітні інновації та інноваційні освітні проекти, недостатнє поширення їх серед педагогічної громадськості й, внаслідок, недостатнє представлення у роботі шкіл, педагогічних ВНЗ, освітніх дослідних установ та системи підвищення кваліфікації дозволяє виокремити важливість створення відкритого загальнонаціонального каталогу освітніх інновацій та інноваційних освітніх проектів у шкільній освіті України, забезпечення вільного доступу до нього освітян-практиків, управлінців, викладачів і студентів педагогічних ВНЗ, дослідників, батьків, зацікавленої громадськості.

Існує проблема відсутності єдиного джерела інформації щодо інновацій в освіті, їх належної експертизи. Відсутня єдина мережа поширення інновацій та інноваційних педагогічних практик, практично відсутнє забезпечення впровадження результатів інноваційної освітньої діяльності внаслідок реалізації інноваційних освітніх проектів міжнародного рівня.